

ТРИЗЕННИК - REVUE HEBDOMADAIRE - TRIDENT UKRAINIENNE

Число 6 (556) Рік вид. XIII. 14 лютого 1937 р. Ціна 1 фр. 50. Prix 1 fr. 50

Париж, неділя, 14 лютого 1937 року.

Зріст інтересу до української справи останнім часом — факт безперечний. Недавно мали ми нагоду з великим задоволенням одмітити цінну увагу, яку виявила до дня нашої незалежності преса впливова нової Німеччини, держави, що не тільки зрозуміла для себе, але й виразно перед усім світом сформулювала тезу, що головний ворог сучасного ладу й порядку — в Москві.

Сьогодні можемо з приємністю відзначити виявлення розуміння нашого питання на другім кінці вертикалі, що, проходячи серединою Європи, творить основу міцного муру проти постійної загрози мирові світу з Москви.

Маємо на оці другу велику державу — Італію. Недавнє побачення в Мілані графа Чіано і п. Рушту-Араса безперечно являється значною подією, що може мати свої наслідки надалі в розвитку подій на сході Європи.

Звістка про те, що Італія намагається втягти Туреччину в антисовітську політику чи принаймні віддалити її від СРСР має для нас тим більше значіння, що, як повідомляє власний кореспондент бельгійської газети «Le Soir» (з 4 лютого) по-між чотирьох головних пунктів розмови італійського і турецького державних мужів, знайшла своє місце й справа України та інших поневолених Москвою народів. Ось що пише про це бельгійська газета: «Заявляючи во ім'я людяности й справедливости, що доля Криму, України, Грузії й Азербейджану — непереносима, Італія заохочує Туреччину заінтересуватися цими територіями «в інте-

ресакх раси її безпечности», а це могло б посягти незгоду між нею і СССР».

Італія, оновлена і сильна єдиною волею, допіру перетворена з королівства в імперію, має свої інтереси в східньому басейні Середземного моря і тому цілком природні її заходи до порозуміння з Туреччиною.

Перед останньою, що досі входила в орбіту совітських впливів, поставлено питання, кудю і з ким йти далі. Історичний досвід, географічне становище, простий арифметичний розрахунок — порівняння кількості населення «єдиної й неділимої» Росії і самостійної України та держав Кавказу — мали б вказати Туреччині, що їй самій вигідніше: мати своїм сусідом в берегах Чорного моря велику Росію чи самостійні, окремі держави, з Україною в головах.

Чи зайдуть і коли в цьому напрямку які зміни по-над Босфором, — це не знати. Але, як що повідомлення бельгійської газети відповідає дійсності, то можемо все сьогодні сконстатувати факт розуміння в Римі того, що при обмірковуванні справ сходу Європи не можна сьогодні вже обминути України.

Наше завдання подбати про те, щоб посилити інтерес до нашої справи, поглибити розуміння її в тих світових центрах, які тепер х о т я т ь і м о ж у т ь провадити активну політику.

РОЗМОВА З ПАНОМ ПРЕЗИДЕНТОМ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ АНДРІЄМ ЛІВИЦЬКИМ

Одному з співробітників «Бюлетеню Польсько-Українського», що перебуває закордоном, пощастило мати розмову з Паном Головним Отаманом. Розмову, що находимо в ч. 5 «Бюл. П. У.», подасмо нижче.

1. Пан Президент був би ласкавий дати відповідь на де-які питання, що цікавлять редакцію «Бюл. Польсько-Українського?»

— Дуже охоче, і то тим більше, що, на мою думку, «Бюлетень Польсько-Український» має великі заслуги в справі ознайомлення громадянства польського з українським питанням. Особливо за останній рік, звернув я увагу на те, що «Б. П. У.» послідовно пропагує не тільки абстрактні ідеї визволення поне-

волених народів, але і вказує на процес, що зазначається на сході, що далі більшого напруження протилежностей поміж народами поневоленими і Росією. Розподіл Росії на національні держави, яко закінчення великого історичного процесу, знаходить повне розуміння на шпальтах «Бюлетеню». Вважаю те за велику заслугу редакції, бо ж вона послідовно підкреслює конечність одновлення незалежної Держави Української, а разом з тим і глибокого зрозуміння того, що лежить це не тільки в інтересі України, а тако-ж і Польщі.

2. Яке формально правне становище Уряду Української Народньої Республіки на чужині по смерті Симона Петлюри?

— З боку формально-правного міродайною єсть для цілої еміґрації української і для цілого громадянства українського ухвалена на Україні конституція УНР. Зігідно з постановами тієї конституції прем'єр є разом з тим, на випадок смерти Голови Держави, його заступником. Спіраючися на тих постановах, перейняв і я уряд президента в травні 1926 року по траґичній смерті Головного Отамана Симона Петлюри. Та по-за стороною формально-правною існує тако-ж і сторона морально-політична, яка творить постійну підставу Уряду Української Народньої Республіки. Держимо міцно в руках ті самі прапори, з якими ми вийшли з Києва і під якими провадили довгу боротьбу з найздишником московським. Поступаючися перед переможними силами окупанта, залишили ми землю українську способом організованим, разом з цілою армією під тими самими прапорами. Прапори ті скроплено кров'ю героїчних синів українських, які оддали життя своє за незалежність отчизни. Те власне і творить собою непорушну підставу Уряду УНР, з якої черпаємо свої сили для дальшої праці і віру в конечну перемогу.

3. Чи Уряд Української Народньої Республіки займається справою устрою в майбутній непідлеглій Україні? І коли так, то чи в своїх міркуваннях бере він під увагу зміни, що там уже зайшли і що там заходять далі?

— Справа майбутнього устрою незалежної Держави Української — надзвичайно важна і тому питанню цьому само собою присвячує Уряд УНР багато уваги. В тих працях слід відріжнити два моменти — перш за все досліджуємо і піддаємо строгій аналізі

досвіди політичні і конституційні в минулому нашого народу і нашої отчизни; з другої ж сторони, стежимо уважно за змінами суспільними і господарськими, які заходять на Україні під впливами експериментів совітського окупанта. До тих двох моментів додається не менше важний і істотний, а саме: досвіди й приклади народів західно-європейських. Оті три складові чинники стають нам за підставу наших міркувань про майбутній устрій непідлеглої України. То не значить, що Уряд УНР хотів би накинути згори ті чи інші форми конституційні, керуючися односторонньою симпатією до тих чи інших тенденцій, що виявляються останнім часом в формах життя окремих держав і народів. Першим і найважливішим завданням нашим єсть визволення України з ярма окупації московської. В процесі визволення визначено буде лінію основну устрою державного і суспільного майбутньої держави Української. Зібраний Урядом УНР матеріал ясно одіграє свою роль при розв'язанню того важного питання.

4. Яка сила організаційна й чисельна української політичної еміграції з колишньої Росії?

— Політичну еміграцію з України розсіяно цілим світом. Більші чи менші осередки еміграційні розкидані не тільки по державах європейських, але тако-ж в Азії, Америці і Північній Африці. Найбільше про те скупчення української політичної еміграції знаходяться у Франції, Чехословаччині, Румунії, Болгарії, Югославії й Польщі. Ми не маємо точного числа нашої еміграції, однак-ж приблизно загальна кількість політичної еміграції доходить до 120 тисяч. Еміграцію ту організовано перш за все в союзи, і союзи ті одбивають в своєму розрізі всі верстви і стани України. Цілком нормально, що найбільшу частину нашої еміграції творять наші військові. Тому-то організації військові виявляють найбільшу твердість і діяльність на еміграції. Маємо тако-ж організації інтелігенції, як напр., інженери, організації жіночі, існує тако-ж і організація селянства. Рівно-ж маємо професійні організації правників, лікарів і т. д. З погляду політичного еміграція українська посідає організації політичні і партійні, що очевидно не стоїть на перешкоді консолідації національній під прапорами УНР...

5. Чи процес централізації і русифікації йде далі на Україні і осягає свою мету?

— Процес централізації і русифікації триває од самого початку окупації України. Так звана совітська політика національна, або як її називають в совітах, ленінська національна політика, є нічим иншим, як купою голосних фраз, що має на зовні показати інтернаціоналізм совітської влади. Централізація, де-що слабша з причин тактичних за перших літ окупації, стала аж надто явною і цинічною останніми роками. Досить пригадати, хоч би ухвалену оце тепер нову конституцію СРСР, ухвали якої обмежують далекойдучим способом автономні права совітської української республіки, перекреслюючи цілком теоретичну самостійність тієї республіки. Централізація та є вислідом і логічним наслідком комуністичного світогляду, якого основою є так зване планове господарство, в штучно зліпленій імперіялістичній державі, що займає одну шосту частину земної кулі. Здійснення так званих «п'ятиліток» вимагає як найбільшої централізації. В наслідок того всякі фрази провідників комунізму про розв'язання національного питання, а з особна питання українського в совітах являються в своєму ґрунті фальшивими. Доктрина комуністична в своїй основі є централістичною і тому виключає всякі можливості порозуміння з інтересами народів, підбитих Москвою.

Очевидно рівночасно з централізацією влада окупаційна провадить русифікацію мови. Влада окупаційна сприяє проникненню російського елемента у всі царини життя України. Неймовірність окупаційної влади до українців є настільки великою, що важливіші відповідальні становища обсаджено комуністами російськими. Само собою та офенсива викликає поважні ферменти. Так звана опозиція в українській комуністичній партії зовсім не вигасла по самовбивстві Скрипника. Взагалі беручи справу, проваджена московською владою русифікація не може досягти своєї мети, не зважаючи на брутальні форми і безоглядний терор. Русифікація та лише поглиблює протилежності політичні і національні — України й Росії. Сьогодні кожен бачить, що уряд совітський і партія комуністична провадять політику колоніального визиску України. Тому-то ідея визволення національного

в міру руїни цінностей культурних України і нищення матеріальних багатств її охоплює широкі верстви людности України, захоплюючи навіть і елементи найрадикальніші. Ніколи ще протягом цілого часу московської окупації стремління самостійницькі народу українського не були такі сильні, як в цей час.

6. Чи сучасне становище в світі, що його позначає ряд міжнародніх конфліктів, приводить до загострення тих конфліктів і можливого вибуху нової війни?

— Одповідь на те питання, що-правда часткову, дають події іспанські. Джерело непевности в міжнародній політиці лежить головним чином в агресивності московського імперіялізму, який прибрав форму комунізму і під покровом інтернаціоналізму пропагує гасла так званого «визволення» пролетаріату в цілому світі. За останній час мали ми два приклади агресивности Москви, що в достатній мірі переконують. Маю на думці промову Жданова на 8-му з'їзді совітів в Москві, в якій той обіцяв «екскурсію» червоної армії до балтійських держав, щоб «поширити вікно до Європи». А другий приклад мав місце оцими днями, а саме: на роковини смерті Леніна 21 січня московська «Правда» вмістила статтю, в якій ствердила, що ідея світової революції і надалі зостається головним гаслом совітської політики. Совітський імперіялізм, що користується зовнішніє інтернаціоналістичними гаслами, в основі речі єсть змодифікованим імперіялізмом давньої царської Росії. Та царська Росія те-ж оперувала гаслами на-тури абстрактної, як наприклад гаслом «панславізму», або поширенням православія і культури християнської серед народів азійських, здобуваючи силою зброї величезні території. Тепер місце того гасла зайняла друга абстракція, а саме — «визволення» пролетаріату. Таким чином московський месіянізм є джерелом, так мовити, психологічним постійної небезпеки агресії совітів. В довгім ланцюзі протирічностей й конфліктів міжнародніх, що позначають собою сучасне становище, кожен може бути джерелом майбутньої війни. Та проте видається нам, що безпосереднім приводом майбутньої війни буде постійна агресивність уряду московського, що виявляється нераз в таких царинах міжнародніх стосунків, з якими принаймні на око совіти не мають безпосереднього зв'язку.

7. На які факти, події й явища в світі в сучасний момент належить звернути увагу, як на джерело майбутніх змін і подій?

— Не легко одповісти на те питання. Бо саме за останній час ціла низка подій і явищ заслуговують на найбільшу увагу. Я вже згадав про події, що їх тереном являється Іспанія. Можуть вони бути початком значних змін в укладі політичних сил в Європі. Не менше значіння має тако-ж самостійність французької політики, яку ми помічаємо останнім часом, коли вона де-далі, то все більше визволяється з під впливів Літвінова. Існування уряду Блюма оказалось не ідентичним з тими надіями, які прив'язували до того в своїй міжнародній грі совіти. Не можна обминути мовчанкою ясної і тверезої закордонної політики Польщі, що прямує до сотворення атмосфери неутральности, спертої на власні сили поміж протилежностями так званих ворогів ідеологічних, що про них що-далі, то частіше говориться в світі. Еволюція політична в Румунії, після відходу міністра Титулеску, рівно-ж становить факт не аби якої ваги. Нарешті напруження, яке панує на континенті азійським, рівно-ж творить собою проречистий фрагмент в стосунках міжнародніх. Не можна тако-ж не згадати про послідовне негасиме стремління Німеччини знайти для своїх сил і надміру людности так звані «місця в просторі»: То все з'явища і факти, на які належить звернути увагу про оцінці міжнароднього становища і при усталенню джерел майбутніх перемін в світі. Повинні ми тако-ж пам'ятати і про ті несподіванки, які можуть виникнути на терені ССРСР, де скупчуються непомітні, може, для чужого ока сили і чинники, які певної хвилі виявлять свої обличчя і одхилять завісу над великою ареною, що її досі старанно укривають можновладці червоного Кремля.

І тому цілий світ переконається, що провокаційна небезпека совітьська існувала так довго лише тільки через нещасну конкуренцію держав буржуазних між собою. Хотять того чи не хотять того великі держави, але головна «переміна» в близькій майбутності — це буде зникнення Совітьського Союзу з політичної мапи, визволення поневолених народів і відновлення незалежної Держави Української.

УКРАЇНСЬКА СПРАВА В ЖЕНЕВІ

Літа Нації безперечно втягуються все більше в орбіту московсько-більшевицьких впливів. Але рівнобіжно з тим можна спостерігати інший процес: реакція суспільної opinio світу, яка починає домагатися рішучої відсічі для злочинної роботи совітів. Не тільки громадянство, але й уряди багатьох потужних держав починають уже тверезо дивитися на ситуацію та радитися над потребою знищення московського імперіялізму, що унеможливорює стабілізацію світових економічно-політичних відносин. Найяскравішим прикладом цього протверезіння є промова німецького міністра пропаганди Гебельса в Гамбурзі 5-го лютого, який, говорючи проти небезпеки московсько-більшевицької експанзії, кинув гасло «Європо — пробудись!»

Хоч ці виразні, як ніколи, антибільшевицькі починання відбуваються по-за, а деколи й всупереч Лізі Націй (в якій, як відомо, пророблює свої темні інтриги представник совітів Літвінов), — проте Женева залишається ще й досі місцем інтернаціональних зустрічей, де відзеркалюються всі посушення світової політики. Тому-то ця анти-московська лінія де-яких держав знаходить особливий відгук на терені осідку Ліги Націй і створює тут особливо напружену атмосферу.

Цілком зрозуміло, що це анти-більшевицьке наставлення де-яких державних і суспільних чинників актуалізує проблему української вільної боротьби та відновлення української державности. Можна навіть ствердити, що увага до українського питання спричинена не тільки тим фактом, що Україна являється поважним чинником в укладі анти-більшевицьких міжнародних сил, бо відчувається вже зрозуміння того, що спокій на Сході Європи не встановиться до того часу, поки не буде здійснений розподіл імперіялістичної Росії, себ-то поки не повстане самостійна Україна, Кавказ і т. д.

Але помилкою було б думати, що це посилене зацікавлення проблемою України на терені Женеви та взагалі в міродайних міжнародних сферах викликане лише анти-московським наставленням певних держав і суспільств. Це було б неможливе без зрозуміння і знання української справи, що тепер вже є в чужинецьких міжнародних колах. А до спонуляризування і вияснення наших державницьких постулатів безумовно спричинилася довготривала, вперта і послідовна праця українських закордонних представництв, в першу чергу праця Уряду УНР на закордонному терені. Тоді, як в роках 1917-21, Україна була «terra incognita» в очах міжнародних політиків, тепер, завдяки невпинній інформативній і дипломатичній акції Уряду УНР, вона є вже майже підметом інтернаціональної політики. В цьому відношенні постійні виступи представників Уряду УНР на терені Женеви мають першорядне й далекосягле значіння.

Під час останньої сесії Ради Ліги Націй (від 21 до 27 січня с. р.) Уряд УНР, як завжди, звернув увагу міжнародної opinio на жахливе становище України під московською окупацією. 22-го січня, саме в день 19-ої річниці проголошення самостійности УНР, п. Вячеслав Прокопович, голова Ради міністрів і міністр закордонних справ Уряду УНР, передав голові Ради Ліги Націй мемуар, в якому, по-за з'ясуванням сучасної ситуації на Україні, ще раз твердо й непохитно підкреслено, що Уряд УНР не припинить своєї боротьби аж до того часу, поки Україна не стане вільною й незалежною державою *). Цей виступ Уряду УНР, апо-за великим зацікавленням і коментаріями в колах Ліги Націй, мав великий відгук в найповажнішій європейській пресі, що власне свідчить про актуальність українського питання в світі. Широке резюме мемуару подали два передові швейцарські часописи «Journal de Genève» і «Gazette de Lo-

*) Повний текст цього мемуару вміщено в числі 3 (553) «Тризуба» з 24 січня, 1937 року.

sanne». Багато інших швейцарських часописів подали звістку про подачу цього мемуару за комунікатом офіційної швейцарської телеграфної агенції. Крім того, відоміть про той мемуар Уряду УНР подали за комунікатами телеграфних агенцій даних держав часописи італійські, німецькі, польські, угорські і т. д.

По-за цим розголосом у пресі, своє значіння мало саме перебування в Женеві п. прем'єр-міністра УНР В. Прокоповича підчас сесії Ради Ліги Націй. П. прем'єр мав за цей час можливість утвердити старі та нав'язати нові зв'язки під час чисельних побачень у міжнародних дипломатичних та журналістичних колах. В розмовах своїх він спричинився до зміцнення наших позицій на міжнародньому терені й ствердив симпатії чужинців до української справи.

Під час цієї-ж сесії Ради Ліги Націй, а саме 26 січня, подано було до Генерального Секретаря Ліги Націй і мемуар Ліги поневолених Москвою народів «Прометей» (Азербейджан, Карелія, Північний Кавказ, Крим, Дон, Грузія, Ідель-Урал, Інгрія, Кубань, Туркестан, Україна). Цей мемуар, який так само викликав великий відгук в швейцарській, італійській, німецькій, польській, угорській та іншій пресі, вказує на розкладову акцію совітської Москви в цілому світі, чого прикладом є Іспанія, та стверджує, що матеріальною підставою московсько-більшевицької експанзії є окупація та експлуатація поневолених Москвою народів через користання з їх природних багатств. Одиноким засобом до знищення московсько-комуністичної небезпеки є розподіл Росії та відновлення самостійних держав не-російських націй.

Повторюємо, виступ Уряду, як і Ліги «Прометей», викликав надзвичайне зацікавлення міжнародніх дипломатичних та пресових кол. Може це сталося тому, що розв'язання проблеми європейського сходу стоїть вже на порядку денному. Але для нас потішачим фактором мусить бути те, що тепер українська справа вже не є «terra incognita». Рішачі події наближаються. І тепер, завдяки 17-літній праці Уряду УНР закордоном чужинецький світ уже знає про нас і відчуває важливість українського питання. Тепер, коли настане 12-та година, ми вже не будемо самотні. як в роках 1918-21: ми будемо мати за собою симпатії і зрозуміння багатьох держав Європи і світу.

Б. В.

Женева 7. II. 1937 р.

СВЯТО 22 СІЧНЯ У ВАРШАВІ

(Лист із Варшави)

2 лютого с. р. відбулася у Варшаві урочиста академія, присвячена XIX річниці проголошення державної незалежності України.

Академію організовано було заходами Головної Управи УЦК, а її програм складався з реферату полк. О. Вишнівського — «Минуле, як заповіт і право на майбутнє» та концертної частини у виконанні Хору ім. Лисенка під керівництвом п. С. Сологуба. В концертній частині хор заспівав молитву з оп. «Запорожець за Дунаєм», «За Україну» Я. Ярославенка, тріо «Україна» Г. Давидовського (п. п. О. Соблесова, Д. Любанський і Ол. Пухальський), а тако-ж український національний гімн, який присутні вислухали стоячи і яким академію було замкнено.

Досить велика зала «Т-ва Торговельників» була переповнена місцевими українцями, як молоддю так і старшим громадянством, а тако-ж і значною кількістю гостей. При вході на салью було переведено грошеву збірку на Музей Визвольної Боротьби України.

На цьому можна було б закінчити короткий опис цього річного свята української державності у Варшаві. Хочемо однак докладніше зупинитися на самому рефераті, який містив у собі багато думок, може навіть вперше висловлених з трибуни подібних академій. Вони, з другого боку, порушували й деякі моменти, які сьогодні особливо українська еміграція мусить мати на увазі.

Референт на короткий час впровадив аудиторію в наше недавнє українське минуле, яке не є «джерелом спогадів, що одійшли од активного життя», але яке «переховує в собі скарби для майбутньої історії», в якому шукають натхнення поети й письменники, на висновках якого вчать ся і опрацьовують ся плани майбутнього, на якому виховують ся і загартовують для активного чину сучасні й прийдешні покоління». Минуле, яке «одночасно є заповітом і правом на майбутнє».

Найістотнішим в IV-му Універсалі промовець вбачає: дефінітивне ствердження державної дозрілості українського народу, правну й моральну підставу до самостійності й незалежності, до боротьби за суверенність, за державність нашої нації, чин, що чекає на своє довершення. Промовець підкреслив, що IV-ий Універсал відживає на вазі і силі та набірає надзвичайного для України й особливого значіння на тлі сьогодняшньої загальної політичної міжнародньої ситуації, як тако-ж підкреслив і саме значіння української політичної еміграції в українській визвольній боротьбі. «Українська політична еміграція, на чолі з правним наступником поляглого Вождя нашого Симона Петлюри — Головним Отаманом Андрієм Лівичем та Урядом Української Народньої Республіки, вже самим фактом існування є протестом проти окупації Москвою України». З аналізу сучасного стану нашої визвольної боротьби впровадив промовець і такі заклики до української еміграції, як:

«Ані муки моральні і фізичні, ані добробут, ані злидні, ані різного роду подражнення амбіції не повинні, не сміють гасити або зменшувати в нас вогню національного горіння й жертвености».

«Серце кожного українця і кожної українки без жертвенного вогню є мертвим для України... Серце українське, що реагує тільки сантиментами, безнадійним плачем і наріканням на долю, серце, в якому замість вогню — лише сльози, благання і каригідна м'яккотілість — є серцем національно приспаного українця — малороса, є серцем шкідливим для справи української».

«Не забуваймо, що сила еміграції української—в єдності й карності, що без правного Проводу, очоленого сучасним Головним Отаманом, і ідеї Вождя, не може бути боротьби й перемоги та повороту на вільну Україну».

«Пам'ятаймо, що тільки збірна воля нації, згуртованої в суворій карності коло свого Вождя, є тим Архимедовим ричагом, що зможе підняти розслаблені Москвою та внутрішнім тертям сили українського народу, до висоти потуги, на яку теоретично підніс Українці IV-ий Універсал Української Центральної Ради».

Л.

З ЖИТТЯ Й ПОЛІТИКИ

— По конституційна ера. — «Ліберальний» курс совітської преси. — Патріотичні захоплення. — А що з молоддю?

СССР вступив в свою «конституційну» еру і живе нині на основі нової «найдемократичнішої» конституції. Аранжовання народного ентузіазму й захоплення з приводу обдаровання свободами населення з висоти сталінського престолу закінчується; саме в останніх днях відбувалася

остання дія запроєктованого плану аранжування: після виявів народнього захоплення у всесоюзному масштабі з приводу прийняття конституції ССРСР, мало місце це виявлення у вужчому провінційальному масштабі з приводу прийняття конституції «союзних» республік РСФСР і УССР.

Є можливість тепер приглянутися, як виглядає нова конституційна ера на совітській практиці, як вона виявляється на зміні стилю і укладу совітських відносин. Очевидно, замало ще часу пройшло після прийняття нової конституції, щоб можна було дати докладний і вичерпуючий образ поконституційної совітської дійсності. Самим совітським чинникам, оскільки вони не належать до найближчого сталінського оточення, ще мабуть не цілком ясно, чому це совітському диктаторові забажалося обдарувати ССРСР новою конституцією. Ще менше ясні реальні можливості й значіння нової конституції для совітської людності. Потрібний час, щоб характеристичні властивості поконституційної совітської ери виявилися з повною ясністю й виразністю.

Тим часом можна відзначити лише перші неясні штрихи того укладу відносин, який мусить характеризувати поконституційну совітську еру.

* * *

Що можна вже пині відзначити з повною категоричністю, так це те, що надії тих, що бачили в конституції шлях до демократизації совітського укладу, не справдилися. З демократизацією в керівничих колах совітських явно не послішають і розуміють її там дуже своєрідно. Речінець переведення перевиборів совітських установ на заповідженій в конституції основі вселюдного виборчого права, як ми знаємо, мав бути визначений ЦК'ом ССРСР. В початку січня відбулася сесія ЦК'у ССРСР. Вона обмежилася тим, що скромно ухвалила запропонований їй бюджет ССРСР на 1937 рік. Про призначення виборів, про вироблення регуляміну, по якому будуть переводитися ці вибори, на цій сесії ніхто не згадав ані одним словом. Таким чином тепер уже стає цілком ясно, що нових виборів доведеться чекати й чекати.

З другого боку, характеризує розуміння завдань демократизації, обіцяної новою конституцією, аранжування керуючими совітськими колами вже на другому місяці після ухвали конституції нової грандіозної справи «троцькістів» — Радека, П'ятакова, Серебрякова і тов. Можливо, що пізніше, коли обставини переведення цієї справи будуть ясніші, ми до неї ще вернемося. На разі одмітимо, що на лаву підсудних, з перспективою ростилю, посаджено старих большевиків, донедавніх членів совітської верхівки лише за те, що у Сталіна виникло підозріння, що їхня лінія розійшлася з його лінією. Як ця поведінка поєднується з дальшою демократизацією совітської держави, — це, очевидно, секрет диктатора. На всіх сторонніх така скорострільна демократизація може справляти лише негативне вражіння.

Ці факти примушують зробити висновок, що сантиментальні надії на наступлення совітської весни, оголошеної згори, з якою розцвітуть квіти демократизації, не мають ніяких, підстав на свою реалізацію.

* * *

Можна зробити висновок: коли надії на демократизацію нема, значить в совітському союзі все лишається по-старому і поконституційна ера не принесе з собою нічого нового. Ми боялися б признати це категоричне й прямолінійне твердження цілком правильним. Життя ніколи не вдається укласти в строго окреслені математичні формули. Спеціально тяжко вкласти в яку-будь одну формулу розвиток відносин у совітському союзі, життя якого переповнено суперечностями й конфліктами. На демократизацію в ССРСР у зв'язку з прийняттям нової конституції не заноситься, проте сказати, що в совітському союзі все лишається без змін, по старому, — так само не можна.

Не може підлягати сумніву, що одним із мотивів заведення нової конституції було намагання стабілізувати існуючі відносини. Між тим тон совітської преси останніх тижнів свідчить про те, що ця стабілізація не наступила, що її нема і що керуючі кола даремно шукають тої точки опертя, яка могла б їм забезпечити цю, так бажану, стабілізацію. Мабуть давно не було в СРСР періоду, коли б так яскраво відчувалася ціла непевність і провізоричність існуючої ситуації, як саме тепер.

Слідкуючи за совітською пресою можна прийти до висновку, що керуючими колами віддано наказ провадити «ліберальний» курс. Поруч із гострою нагіркою на троцкистів, що загніздилися в совітській верхівці і перешкоджають реалізації планів Сталіна, що скеровані на добро совітського народу, совітська преса почала тепер звертати велику увагу на дрібні недостачі й хиби низового совітського апарату, на недотягнення й занедбання в діяльності другорядних і третерядних совітських працівників. Дозволено тепер говорити і писати про те, що на совітських низах не все гаразд. Совітські газети досить широко й докладно порушують такі справи, як незадовольняюча організація совітської торгівлі в окремих місцевостях, зріст хуліганства, безграмотність низової совітської преси, самодурство й злочинні вчинки дрібних совітських агентів то-що. Як дві краплі води нагадують ці писання статті російської провінційальної підцензурної преси з перед 30-40 років, коли ліберальний і опозиційний запал її редакторів мусів вилитися в вияви громадського обурення проти незаконних вчинків городовика, в кращому випадкові ісправника, старанно обминаючи губернатора, бо це вже було «потрясаніє основ». Очевидно, завдання всіх цих «ліберальних» писань совітської преси — дати певне задоволення настроям ширших народніх мас, які, як це відчувають керуючі чинники, зовсім не є так захоплені існуючими відносинами.

Другим засобом, за допомогою якого совітська преса намагається знайти контакт із настроями народніх мас, — на цей раз мас російських. — це дуже виразне й яскраве підкреслення свого російського патріотизму. Патріотичні настрої совітської преси зростають не днями, а годинами. Наведемо для характеристики розмірів теперішнього патріотичного захоплення совітської преси кілька цитат із двох вступних статей «Правди» з приводу конституції РСФСР під красномовними заголовками: «Великий руский народ» (ч. 15 з 15. I) і «Конституція героического народа» (ч. 16 з 16. I). «Ми любимо свою батьківщину. Ми любимо свою російську мову, велику могутню, мальовничу (образную). Вона стає тепер інтернаціональною. Її вивчають передові люде людскости. Твори Леніна-Сталіна читають у цілому світі».

«РСФСР є перша серед рівних республік в совітській країні. Російська культура збогачує культуру інших народів. Російська мова—це мова світової революції. Російська культура стала інтернаціональною, бо вона найпоступовіща, найгуманніша».

«Хай знають вороги совітської країни, що великий російський нарід встане цілий, як один, як що хто-небудь зачепить землю совітського союзу, революційні здобутки, його свободу. Навіть в прокляті царські часи росіяне давали надзвичайні приклади мужности й завзяття, не зважаючи на ярмо царату, що гнітило силу народу».

Чи дасть це намацування ґрунту в народніх масах, це шукання співзвучних тонів з настроями широких верств, які виразно свідчать про відсутність почуття стабільности в теперішніх відносинах, ті наслідки, на які розраховують совітські керуючі кола? Чи принесуть скріплення й забезпечення їхнього становища? Чи обдурить когось громадянська відвага, з якою совітська преса розкриває зловживання секретаря районного виконкому в якомусь забутому Богом і людьми провінційальному закуткові, коли ця відвага на її шпальтах поєднується з славослов'ями совітській верхівці, передовсім Сталінові? Чи, граючи на почутті російського патріотизму й допомагаючи розвитку російського націоналізму, не розпочинають керуючі кола дуже небезпечну для себе забаву? Адже-ж можуть поставити освідомлені національно російські кола питання.

чи може вважатися теперішня совітська верхівка кавказько-жидівсько-російського походження справжньою представницею й виразницею інтересів російської нації?

Як матеріал для відповіді на всі ці питання, наведемо статтю «Правда», присвячену проблемі совітської молоді. З часів вбивства Кирова совітська преса раз-у-раз вертається до цієї теми і тяжко серед цих статей знайти таку, що не мала б песимістичного забарвлення. Не перебором свого песимізму і той автор, що його цитуємо нижче, хоч і пише він після проголошення нової конституції, яка «розв'язала всі проблеми і всі труднощі совітської держави»: «Сорок три відсотки совітського союзу — це молодь. Народжена після великої жовтневої революції, минувши гірку долю капіталістичного рабства, часто не знаючи історії нашої партії, нашого народу, де-хто з совітських юнаків або дівчат не вміють правильно оцінити цілу велич змін, що сталися за останні двадцять років... Все це зайвий раз підкреслює, як складні й відповідальні завдання комуністичного виховання молоді».

А між тим, констатує автор, «як і давніше, склад пропагандистів не задовольняючий, а через раз-у-раз нецікаві і нудні зайняття... А завдання комсомолу стають все складнішими й різноманітнішими» («Правда» ч. 9 з 9. I. 37 р.).

Думаємо, останню думку автора можна поширити. В совітській державі стають все складнішими й різноманітнішими не лише завдання комсомолу. Що далі, то складнішими стають завдання совітської верхівки, совітської влади й диктатури. Через те ніхто не зможе дати відповіді, як буде довгий хвіст у тої черги, що її витворило совітське життя для совітських достойників, розпочавши її Зінов'євим і Каменєвим. І ніхто не знає, хто в цій черзі буде останнім.

В. С.

З МІЖНАРОДНОГО ЖИТТЯ

— Ще про совіти.

Минулого тижня представники трьох головних європейських держав виголосили важливі промови загального політичного порядку. Всі вони в тій чи іншій мірі, торкалися й питання про те становище, яке є та яке має бути, совітів в Європі.

В центрі їх стоїть промова Адольфа Гітлера. Германський вождь, дискутуючи над проблемою замирення Європи, ще раз і з особливою силою підкреслив, що для того, щоб Європа могла жити спокійно й війни не боятися, треба, щоб більшовизм, гніздо якого закладене в Москві та який спірається на військову силу ССРСР, був виключений з європейського міжнародного обороту. Не вказуючи, що мали б в цьому напрямі робити інші держави, Адольф Гітлер, з свого боку, категорично проголосив, що для нього з ССРСР можливі лише біжні поточні справи економічного та політичного порядку, але що Германія не вступить до жадних комбінацій більшого пересправного значіння, в яких прийматимуть участь більшовицькі представники з Москви.

Проти германської тези французький міністр закордонних справ поставив тезу французьку. Івон Дельбос м'ягко, але рішуче висловився у своїй промові за дотримання франко-совітського пакту, а тако-ж і за те, щоб ССРСР залишено було в комплексі європейських великодержавних чинників. Бо-ж, мовляв, «небезпечно виключати з інтернаціональної спільноти народ майже в 200 мільйонів люда, який має потребу і бажання миру». Проте французький міністр не виключає можливості з цього приводу пересправ, бо, як він сказав, «не необхідно мати ідентичні погляди, щоб зрештою скінчити згодою».

Не знати лише, яка може бути згода між отими наведеними тезами. Вони протилежні й незамирені змістом своїм, а головню — говорять про зовсім різні речі, які мало що мають спільного між собою. Бо-ж Адольф Гітлер говорить про большевизм, що панує в ССРСР над 170 мільйонами населення, а Івон Дельбос про якийсь народ майже в 200 мільйонів люда (un peuple près de 200 millions d'habitants), що фактично не існує, бо, як відомо, в ССРСР під большевиками знаходиться не один, а дуже багато народів. А втому, не будемо робити з того висновків, бо в дипломатії часом справді зачинають з таких неідентичних поглядів, а все таки зрештою доходять до згоди.

Як реагували на це дві інші великі держави? Мусоліні цього разу сам з промовою не виступав, але він ще раніше пристав до германської тези, а тепер підтвердив це, давши відповідні директиви італійській пресі, яка однодушно стала при боці Адольфа Гітлера. Инакше поставилася Англія. Британський міністр закордонних справ сказав свою промову ще до Гітлера. З її тексту можна зрозуміти, що для Англії большевизм — явище ніби-то не таке вже небезпечне, що воно тепер має вже значіння локальне, бо по-за межі ССРСР не виходить, а тому можна пактувати і з Москвою. А в тім сказано це все було не так уже ясно й виразно, щоб не можна було дати цілому контексту й якогось иншого толкування. Випадає так, що Англія од своєї ролі арбітра між Францією та Германією одмовитися не хоче; тому терпеливо вислухує й ту й другу сторону, а там, мовляв, буде видно, на яку з рештою треба буде ступити.

Не обійшлося без вислову й совітів що-до їх самих. Сталін, що правда, не виступав, йому мабути зараз не до того. Мовчав і тов. Літвінов, бо він взагалі за останній час змагається не говорити, а мовчати. Виступили за них московські «Известия». Вони, явна річ, за французьку тезу, але деформують її, бо без самохвальства обійтися не можуть. Їм здається, що вже — цитуємо за «Le Temps», —

«Можна констатувати з задоволенням, що в ріжкоманітніших буржуазних колах твориться поступова кристалізація тої свідомости, що заборолом системи колєктивної безпечности являються як раз совіти. Їх підтримка в справі оборони та організації миру не може бути заступлена ніякою дипломатичною комбінацією».

Так говорять совіти самі про себе, але чи вірять вони самі тому, що говорять? З їх дипломатичної мовчанки, з їх панично-тихого на зовень поводження за останній час можна скоріше робити висновки, що вони вірять більше словом Гітлера, ніж своїм.

Observer

З П Р Е С И

Брюсельський «L'Avant-Garde» в числі з 29 січня дописом з Берліна спиняється на увазі до нашого національного свята, що виявилася в одмічених нами вже раніше виступах тамошніх газет, переказує зміст статті «Völkischer Beobachter» і зауважує, що

«німецька преса відзначила з великим підкресленням «день незалежності України».

* * *

Минулого разу, наводючи міркування з приводу тих статей найстарішої й найповажнішої львівської газети, одмітили ми,

що сама поява їх «українською пресою була зустрінута з великим задоволенням». Але виявляється, не всією. Незадоволений і дуже з того «Новий Час»: там не все написано так, як би то йому хотілося... В числі з 27 січня наводить він під заголовком:

«День української незалежності» — знаменна стаття у «Фелькшпер Беобахтер-і»

переклад її з своїми зауваженнями:

«Офіціоз націонал-соціалістичної партії помістив у числі з суботи 23 ц. м. вступну статтю під вище цитованим наголовком. Стаття знаменна тим, що появилася в офіціозі партії, яка править Німеччиною. Для поінформовання німецького загалу про українську справу ця стаття зробить дуже багато: тим більше шкода, що авторові хтось, очевидно зацікавлений, п і д с у н у в «президента» (підкреслення— наше, лапки й италійники «Нов. часу». Ред. «Тр.» Лівичького, як «спадкоємця Гетлери, першого голови (?) української держави», — отже, як першопланову фігуру в нинішній українській визвольній боротьбі. Початок статті крім того цікавий; інвенції читача полишаємо — чим саме цікавий».

Далі йде текст статті. Редакція «Нового Часу» рясно притрусила його италійниками в дужках, нахилиючи увагу читача свого до де-яких місць підкресленням, і на прикінці додає від себе:

«Як бачимо, відносно подробиць «Фелькшпер Беобахтер» має неособливі інформації. Та це вина — перед усім української інформаційної служби в Німеччині. Вона могла б бути куди краща, коли б не те, що Україна в неволі, якої не зазнала жадна африканська колонія, а українці по-за досягом ССРСР тако-ж черно-бідні».

Невже наївність редакції «Нового Часу» така безмежна, що вона таки справді думає, ніби «офіціозові партії, яка править Німеччиною» отако й можна когось п і д с у н у т и ? Неначе керуючі кола Третьої Імперії не мають свого погляду? Чи то мали б вони по розум удатися до Львова?

Чи то на свою мірку прикидаючи, львівський боєвий орган тієї думки, що гроші-то все і все можна купити? Та коли б українці були й не «чорно-бідні», а й червоно-богаті, то це б нічого не могло змінити. До вподоби те чи ні панові редакторові «Нового Часу», але факт залишається фактом: існує законний уряд Української Народньої Республіки на чолі з Заступником Голови Директорії, Головним Отаманом Андрієм Лівичьким і його послідовна праця і непохитна боротьба за визволення України й відновлення нашої державности де далі притягає до себе все більше пильної уваги і викликає все більше зрозуміння поважних чинників світової політики в різних державах.

Трибуна Молодих

ВІД РЕДАКЦІЇ

Оце вступили ми вже в 17 рік нашої еміграції...

Можемо сміливо сказати, що саме життя, сама дійсність переконала все українське громадянство в тому великому значінні, яке мали законний Уряд і політична еміграція для української справи й для визвольної боротьби Українського Народу. Уряд разом з політичною еміграцією створив не тільки безліч культурних вартостей на еміграції, але своєю безастанною працею осягнув те, що визволення України стоїть вже на порядку дня міжнародньої політики і міжнародньої політичної опінії. Вже тепер можемо сказати із спокійним сумлінням, що те, що про тих невимовно тяжких стоваришах і господарській скруті можливо було зробити, Уряд і політична еміграція УНР сумлінно виконали.

Нація живе зміною поколінь. Зміною поколінь живе тако-ж і еміграція. Відійшов від нас наш незабутній Вождь Головний Отаман С. Петлюра. Відійшли вже О. Саліковський, П. Чижевський, Є. Чикаленко, П. Холодний, М. Юнаків, А. Маршинський, Є. Лукасевич, М. Левіцький, М. Сидоренко, Н. Василько, М. Тишкевич, П. Сулятицький, В. Гіднов, Алмазов і багацько інших, що смертю припечатали свою вірність нашим прапорам. Рідшають і далі наші карні ряди. Багацько самотіших емігрантських могли розкинено по кладовищах чужини.

Але в той-же час росте покоління, яке в майбутньому буде нашою зміною. З глибокою радістю слідували ми весь час за зростом і розвитком тих молодших від нас, що або дітьми вийшли з України в наших рядах, або вже й народилися на еміграції. Від кількох років доходять до нас голоси тої молоді, яка вже дозріла настільки, що хотіла б приступити до активної праці та виповнити наново наші ряди.

Ось це спонукає редакцію «Т р и з у б а» віддати на услуги тієї молоді частину свого журналу, завдячи в ньому «Трибуну Молодих». Хочемо тут передусім створити для нашої молоді осередок, де б вона могла вільно і без обмежень висловлювати свої думки про засадничі питання нашої визвольної боротьби, нашого державного життя і міжнародньої політики.

Відкриваємо сторінки «Трибуна» для нашої молоді без всяких обмежень і застережень, бо хочемо почути правдивий голос нашої молоді, вислухати всі її ідеологічні міркування у зв'язку з нашою визвольною боротьбою, хочемо вислухати її думки про майбутність України, хочемо їй дати змогу виявити вповні свою ініціативу.

Питання «батьки-діти» у нас на еміграції повстати не сміє. Це питання може зродитися тільки в умовах стабілізованого життя, в замиренних часах, коли ідея визвольної боротьби стратить свою гостроту і, наспяки,

виринуть на перший план дрібні питання побуту. Тепер-же і батьків, і дітей в'яже в одну цілість свята національна справа і ідея Великої, Могутньої Української Держави. Старша генерація з щирим серцем бажає притягнути до нашої державної праці нашу молоду генерацію, з глибокої душі прагне передати тій молодій генерації весь свій життєвий, громадський і політичний досвід, а з другої сторони вважає konieczним використати юнацький запал, ініціативу й енергію для державної праці так, щоб із нашої молоді незабаром дозріли вже свідомі своєї відповідальности перед Нацією політичні й державні діячі.

Запрошуючи отже нашу молодь до співпраці в «Тризубі», вітаємо її. Бажаємо, щоб так само, як і старша генерація еміграції, вона, молодша генерація, здала свій тяжкий іспит перед історією, втрималася твердо й мужньо при прапорах законного Уряду УНР і закінчила нашу спільну працю переможним поворотом на Батьківщину.

Б. ОЛЬХІВСЬКИЙ

НАША ВІРА

Явище звичайне, багато разів нотоване історією, що старше й молодше покоління затрачують іноді спільну мову, не можуть одне одного зрозуміти.

Молодь підкреслює в цих випадках своїй «новий світогляд», що видається «старшим» просто купою фраз, або хаотичною та каламутною, чи навіть хворобливою ферментацією, або «захитанням підстав».

Жалі з цього приводу можна раз-у-раз почути й серед сучасного українського громадянства.

Причини цього явища зрозумілі.

Що правда, не тільки реалізація практичних національних завдань, але й праця над поглибленням національно-політичної думки перевищує сили одного покоління.

Української національної ідеї в тій формі, в якій мають її сучасні українці, вони не могли б створити власними силами, якби над її поглибленням не працювали й патріоти козацької Гетьманщини, і ті романтики, що оплакували її загибель, і ті народники, які відкрили, що нарід, навіть затративши власну державність, не перестає просто існувати, і ціла низка вчених, що показали українцям їх нарід в ріжних виявах його життя, і ті письменники та поети, що в еволюції національної ідеї могли, як показує приклад Шевченка, в пророчих візіях екстатичного надхнення випередити працю холодного розуму.

Отже-ж, тяглість розвитку національно-політичної думки — річ konieczна й намагання будувати її з нового коріння було б справді смертельно небезпечним засліпленням, бо «ex nihilo nihil».

Але не вважаючи на цю природню тяглість, процес розвитку ідей не завжди буває спокійний та лагідний.

Причини «революційних» фаз у цьому розвитку можуть бути або внутрішні (звичайно, гіпертрофія якогось моменту з шкодою для інших викликає реакцію в напрямку протилежної скрайності) або, ще частіше, зовнішні.

В світогляді людина означає своє відношення до зовнішнього світу: зміни в історичних «обставинах» викликають відповідні глибокі зміни в масовій, чи пак колективній психиці.

Річ зрозуміла, що ці зовнішні зміни глибше впливають на психику молоді, що під їх впливом формує її дставин свого світогляду, ніж на психику людей старших, що встигла вже скристалізуватися і ствердувати серед інших обставин попереднього часу.

Ідейні суперечки між «старшими» й «молодшими» зарисувалися були злегка в українському громадянстві вже в дореволюційній епосі: то в культурних, чи навіть суто літературно-естетичних питаннях, чи то в політичних. Зарисовувалися злегка, бо зміни «історичних обставин», в яких жив український народ від скасування його державно-політичних прав у XVIII ст. до революції — ці зміни виглядають справді мікрокопією в порівнянні з подіями 1917-21 р. р. Тому можна було б припустити апріорично, що між українцями, які зустріли події 1917-21 р. р. вже зрілими людьми, а тими українцями, що в їх душі ці події, або хоч спомини про них, створена ними «атмосфера» — врзалися в душу з усією загостреністю дитячих та юнацьких переживань, — залеже безнадійна ідеологічна прирва. Якщо в дійсності справа так не стоїть, то це наше велике щастя.

Проте різниці між «старшими» й «молодшими» кидаються в очі. Передусім у відношенні до післявоєнного «нового світу». Від часів Кирило-Методіївського Братства українська інтелігенція мріяла про визволення України, як наслідок якоїсь ширшої перемоги загальних ідей свободи, справедливості та братерства народів. Не диво, що деякі старші українці, виховані в цій атмосфері, дивляться з острахом і згіршенням на післявоєнну Європу, озброєну до зубів, з її міжнаціональним недовір'ям та ворожнечою, з розпаленими на-червоно національними пристрастями, з невпинним демонструванням вищости національно-державних інтересів над міжнароднім правом та етикою. В їх перспективі цей стан, органічно чужий їх психиці, видається аномальним, тимчасовим хаосом, для якого мають вони передусім слова осудження.

Ми, молоді, народилися духовово в цих бурхливих часах і носимо в своїй душі всі їх «бацилі». Довоєнний солідний спокій і ліричний спів про свободу й гуманність для нас далекий та блідий образ.

Не диво, що де-кому з наших старших видається иноді варварами, реакціонерами, екзальтованими шовіністами, чи просто зачаділими. В дійсності-ж так не є.

Передусім: придивляємось до нових умов цілком спокійно. Питання, чи маємо саме ми, українці, нести «зачаділому» світові євангелію міжнароднього братерства, що принесла б вільність усім, усім, усім, а між ними й українцям?

Чи маємо їхати з цією євангелією до Москви, декламувати її перед

Сталіном і повторювати трагікомічну історію легенди Полуботка ? (*). Думаю, ні. Чи звертатися з цєю евангелією до фашистів та нацив? Чи послухають вони нас?

Отже, ні! А може прийняти «зачаділість» світу за факт, факт неприємний, але не залежний від нашої волі, а зате носити протилежний рожевий образ у своєму серці, плекати його в своїй духовості?

На жаль, досвід вчить нас, що розбровений духово пацифіст, не вважаючи на свою відразу до крові й зброї, йде таки воювати, змушений до цього зброєю того, хто зброю любить, стає рабом і знаряддям насильника, об'єктом його панування. Чи маємо розпливатись у соняшних клірикетах, щоб змінити їх згодом на сонети черзвичайці? Ні, ні і ще раз ні.

Ні, воліємо ввійти до сучасної «зничавілої» епохи, як рідні її діти. Приймаємо її, як свою, нашу епоху, без відрази до неї і осудження, з вірою в неї і прив'язанням до неї.

Відкриваємо свою психику для подувів історичного вітру. І добре робимо, бо знаходимо в них самих себе, знаходимо помаду ясніший вислов для укритих, підсвідомих власних своїх туг.

Бачимо, як на Заході любов до своєї батьківщини відкидає атомістичне розпорощення народу на «вільних громадян» і хоче прикласти до національних завдань відчуту в часі війни могутність збірного зусилля, підпорядкованого на казіві. Знаємо, що де-кого з наших старших пудить, коли вони дивляться на лави людей, що змінили свою «індивідуальну суверенність» на чорну або брунатну сорочку і марширують під такт гострих гасел, дуже «примітивних» у порівнянні, наприклад, з тими теоретичними та психологічними тонкощами, що в них кохалися довоєнні люди.

Але-ж ми, молоді, тужимо не за дискусіями й не за індивідуальною свободою, а за владним наказом, що поведе нас битися за Україну, а потім її будувати.

Більше того, констатуємо, що національна свідомість деяких народів Заходу приймає форми, питомі досі тільки релігіям.

І в нашій психиці слово «Україна», тільки воно одно, — жадне пише, — падає на ґрунт остільки вразливий, що нам тяжко припустити, щоб для найближчих українських поколінь був український нарід «народом, таким, як інші». Віримо, що пристрасть національна зродить, не під впливом сторонніх зразків, а з власної внутрішньої konieczности, формулу, яка цей нарід виріжнить з по-між інших, дасть йому власну віру і цементує його в духовний монолог.

Ці ірраціональні моменти як найщільніше з'єднуються в нашому світогляді з найдалі носуненим реалізмом та утилітаризмом.

І це, знов таки, річ цілком зрозуміла. В 1917 році, коли ввалили пута неволі, найважливішим питанням для визволеної України видалося «що?» Автономія, федерація чи самостійність? Звичайна демократія чи соціалізм? С.-Р. чи С.-Д. ?

*) Тішимось, що історичні досліді давно розбили легенду про промову, що нею Полуботок хотів промовити до сумління царя. Як відомо, Полуботок був обвинувачений у зносинах з Гетьм. Орликом. Але легенда про промову дуже характерна для психики тих, хто її створив та плекав.

Поразка зродила болюче питання «чому»? Почалися розшуки, «помилки» та «винуватців». Ці розшуки були корисні по суті, як пересторога на майбутнє, але легко вироджувалися в ганебну істерію опльовування всіх і всього і в ганебну анархію нищення авторитету власної держави. Причина зрозуміла: багатьом «критикам» видавалося, що вони ставлять себе на високий п'єдестал, вивисшують себе над тими, хто помилявся — в змаганнях і зусиллях боротьби. На щастя, ця психоза вже минає, минає ортія розшарпаних нервів. Бере гору «почуття пропорціональності», думка, що гімназіст, який на основі новочасного гімназійного підручника космографії може виправляти помилки Коперника і Н'ютона, все таки не повинен пишатися перед Коперником і Н'ютоном. Бере гору відчуття відстані, що ділить слово від чину!

Питання «чому» затрачує свою загостреність, уступаючи місце питанню «як», питанню практичних метод ділання на майбутнє.

Наша «idée fixe» — це пізнання техніки перемоги. Навіть студіюючи тактику переможного нашого ворога, не стільки обурюємось її «безправністю», «насильством», «жорстокістю» та «підступністю», скільки аналізуємо і подивляємось до ц і л ь н і с т ь (з точки погляду його, ворога, цілей) його потягнень.

Назагал беручи ми — ман'яки, зосереджені на одному пункті. Цікавимося якоюсь річчю — або залишаємось до неї байдужі, захоплюємось нею або ненавидимо її в залежності від того, чи має вона якесь відношення до нашої єдиної мети, чи ні, наближає її чи віддаляє. З цього є д и н о г о критерія виводимо оцінку всіх фактів, процесів і гасел, що з ними зустрічаємось в минулому, сучасному житті і в планах на майбутнє. Наші симпатії і антипатії до чужих народів, їх вождів, урядів, їх рухів диктуються тільки українськими інтересами і ніякими іншими міркуваннями. Ми підпорядковуємо соціальні справи національно-державним і тому можемо видаватися соціальними реакціонерами. Але ми підемо за найрадикальнішими соціальними гаслами, якщо вони будуть потрібні до скріплення нашої державності, прив'язання до неї мас. Вважаємо за свого союзника кожного ворога наших ворогів. Не домагаємось від «союзників», щоб вони нам «співчували» і нас любили, в міжнародних відносинах віримо тільки в інтереси: їх рівнобійність або розбійність.

В нашій повсякчасній духовій роботі над розцінкою цінностей відвіялося вже багато половин, а тим більшої іранітної непорушності набрало все те, що може служити фундаментом для майбутнього.

Державність і військовість ставимо по-над усе!

Ми забуди за колишні партійні сварки та інтриги, за програми колишніх українських партій та амбіцій їх лідерів. Але тим гостріше пам'ятаємо, що ми мали вже, на наше щастя, свою Державу, що за цю Державу пролито, на наше щастя, кров, багато крові, і що, на наше щастя, прапор цієї Держави з волячкою славою винесено закордон, а не загублено, ноли Держава падала.

Перед тією організатора Українського Війська — Симона Петлюри карліють у наших очах постаті «мудріших» за нього критиків. Перед державним авторитетом його правного наступника маліють усі, хоч би й як разрекламовані, авторитети «приватні». Карліють у наших

очах театральньо-яскраві постаті самозакоханих декламаторів, майстрів критики, фрази й сарказму перед постаттями вірних слуг військового й державного обов'язку...

І віримо, що під скривавленим прапором Української Народної Республіки знайдеться доволі місця для наших молодих сил.

ГЛІВ САЛІКІВСЬКИЙ

МОЛОДЬ І ОФІЦІОЗ УНР

Виступаючи вперше на сторінках «Тризуба», хочемо виразно з'ясувати наше становище супроти цього органу. Хочемо якомога найпростіше висловити наш погляд на нього і вимоги, які дозволяємо собі йому ставити.

Наші думки будемо формулювати дуже конкретно, беручи на увагу те враження, яке робить лектура «Тризуба» на пересічного молодого українця. Тим то уваги наші може будуть де-що за гострі, проте цей їх характер подиктований не бажанням дошкулити Шановній Редакції, лише бажанням допомогти їй знайти і на сторінках «Тризуба» спільну мову з нашим молодшим поколінням.

Нас, молодь, прикро вважає самий стиль «Тризуба», його архаїзований зовнішній вигляд, оті всі привітання з Новим Роком, Різдом та Великоднем, ота повинь некрологів і згадок про жалібні академії, ота сльозлива чутливість, що раз-у-раз знаходить собі місце на його сторінках, ота добродушна, повна якоїсь сумирної поваги, об'єктивність у відношенні до ворожих до УНР концепцій (візьмім хоч би відношення до генерала Скоропадського, який на сторінках «Тризуба» все ще користує з узурпованого гетьманського титулу) і врешті та тепла родинність, що джерелом б'є із ріжних, вміщуваних у Тризубі, спогадів про старі, добрі і ситі часи...

Все це відтворює нам епоху, якої ми цілком не розуміємо, епоху культурної роботи, компромісів, народництва, віри в перемогу добра над злом, епоху заклопотаної ріжними, нікому непотрібними, «проклятими питаннями» інтелігенщини, епоху, на якій так сильно витиснув своє тавро безстилевий і безкрилий ХІХ вік.

Не раз мені доводилося чути увагу від своїх молодих товаришів, що вони не можуть погодитися з культом страдництва і журби, що його плекає «Тризуб», що цей культ видається їм анахронізмом в добі панування націоналізму і большевизму, в добі фактичного і реального зростання значіння цих двох нових світоглядів.

Молодь не розуміє таких слів, що ними завжди починається новорічна передовиця в Тризубі: «ще одно Різдво на чужині», «ще одна зустріч Нового Року, од якого сто м л е н а душа емігранта з надією чекає кінця страждання свого народу»... Молодь цих слів не розуміє, бо вона виховалася на чужині і психично знаходиться не в комплексі жалібного страдництва, а в комплексі бадьорої боротьби.

Пан Семен Нечай, людина напевно вже не молода, описуючи свої враження з зимової Олімпіади в Гарміш-Партенкірхен, намагається відтворити настрої молоді цілком неправильно, коли пише, що наша молодь «лише здалека і з заздрістю поглядатиме на те свято молоді вільних народів, і серце її не радістю буде проймається, а буде щеміти гострим болем од образи і кривди, яку заподіяла доля» і т. ін.

За весь час тривання Олімпіади ні у кого з моїх ровесників — українців — не щеміло серце гострим болем образи і кривди, а навпаки троє з них від того часу встигли опанувати один із найтяжчих спортів: хокей на льоді.

Дуже вірадоний дісонанс вносять до загального мінорного тону «Тризуба» такі статті, як «Вождь і Нарід» Дм. Барченка: «Нарід Український запам'ятав собі, що петлюрівці не ті, що за Україну, а Петлюра це той, що каже — не плачем, а мечем здобудемо собі волю, Петлюрівщина — це перехід від слів до чину. Це замість «просимо» — «беремо»!

В різниці між цими словами «просимо» й «беремо» і ховається відвічний конфлікт між старою і молодою генерацією.

Стара еміграція повільно вимирає, молода еміграція поступово переймає її спадщину. Молодь, вже тепер репрезентує і творить стрижень української духовости. Сучасна молодь визнає світогляд героїчний, не тому, що вона хоче зробити прикрість своїм лірично настроєним батькам, або заїмпонувати їм «примітивізмом» і «зоологічністю», а тому, що вона, а не хто інший вхопить за зброю! Силою самого історичного факту молодь буде виводити боротьбу. Ця свідомість призводить нашу молодь до праці над загартуванням себе з цілковитим виключенням м'яккотілости і м'яккодухости, а тяжкі умовини життя і повсякчасна боротьба за своє існування — те, чого ніколи не зазнали наші батьки — якнайкраще сприяють такому розвиткові молоді. Ми віримо, що наша молодь, загартована таким життям і вихована на повчальних прикладах післявоєнної історії, вросла в клімат сучасної Європи, де слово «людина» поступовно починає зникати, а замінюється словом «Нація» і «Вождь», що ця молодь не буде розчулюватися й нарікати, поки не перемаже. А коли перемаже, то вже розчулюватися не буде вміти.

Наші батьки, мусять зрозуміти, що в нашій свідомості відбулася переоцінка вартостей, що ми просто инакше відчуваємо, та інші прикмети людського духу висуваємо на перший план, ніж вони.

Але маючи відмінне духове обличчя, ми розуміємо, що ідею Незалежної України ми перейняли у спадщину від наших батьків. Тому ми передусім пам'ятаємо, що мусимо знайти з нашими батьками контакт і хочемо, щоб батьки наші шукали контакту з нами.

Маючи спільну мету з нашими батьками, ми не можемо творити окремого від них і ізольованого табору, будучи всі громадянами УНР і підлягаючи всі єдиній державній дисципліні та наказам Уряду УНР, ми мусимо створити ту спільну платформу, на якій могли би зійтися найрізномірніші своєю психікою, характером, та вихованням, але творчі й дисципліновані елементи українського, еміграційного громадянства.

«Тризуб» є офіційно Уряду УНР. Ми не можемо, а може й не маємо права вимагати від нього різких і раптових змін. Але ми можемо і мусимо

вимагати від редакції «Тризуба» дояльного відношення до тих духових вартостей, що ними ми, м'ялоді, пишаємося, ми можемо і мусимо вимагати від неї, щоб на сторінках «Тризуба» вона уділила місце і представникам нашого покоління, дала їм змогу висловлюватися незалежно від загально-го стилю «Тризуба» та таким чином втягла би до орбіти інтересів і політики УНР ширші, ніж досі, кола української молоді.

Тим, що хочуть вперед.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНИЧНО - ГОСПОДАРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ (УТГІ)

Дає позаочною методою кожному, хто прагне до науки й фахового знання — ЕКОНОМІЧНУ, АГРОНОМІЧНУ, ТЕХНІЧНУ, СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНУ та УКРАЇНОЗНАВЧУ ОСВІТУ.

Приймає студентів і курсантів на слідуючі фахові відділи й курси:

1. Високошкільний економічно-кооперативний відділ (Підвідділи: кооперативний та торговельно-промисловий).
2. Висока Школа політичних наук.
3. Високі курси громадської агрономії.
4. Курси бухгалтерії.
5. Курси українознавства.
6. Курси світових мов (англійська, німецька, французька).
7. Техникум сільсько-господарської промисловости.
8. Курси з поодиноких фахових предметів:
 - 1) Пасічництва, 2) Американського промислового пасічництва, 3) Садівництва овочового й ягідного, 4) Городництва, 5) Ітахівництва, 6) Простого сільсько-господарського рахівництва, 7) Методики суспільно-агрономічної праці в царині пасічництва, 8) Консервації та технічного перероблення садювини та городини, 9) Оброблення шкіри, 10) миловарства, 11) фотографії, 12) Радіотехники.
9. П р а к т и ч н и й курс — теорії музики.

Науки в Інституті викладають: професори Української Господарської Академії й інших високих шкіл, а тако-ж українські вчені та фахівці-практики з різних місць. Всім студентам і курсантам висилаються лекції та підручники, пристосовані для домашніх позаочних студій. Навчання провадиться індивідуально. Студії кожний відбуває під керівництвом і за допомогою професорів-фахівців відповідних наук. По закінченні — видаються фахові дипломи й свідоцтва.

Студіювати можуть особи обох статей, з різних країв, молодшого й старшого віку. Попередня освітня підготовка може бути різного ступня — в залежності від вимог на відповіднім відділі чи курсах. Ціни за навчання — приступні для кожного. Докладні проспекти з програмами, студійними правилами й таксами шкільних оплат висилаються кожному безплатно на писемне жадання. На ширшу відповідь прикладати міжнародню поштову марку.

Адреса Інституту: *Ukrajinský Technicko-Hospodářský Institut, Poděbrady, Tschéso slovaquie.*

Наших читачів просимо посилатись на джерело інформації.

ХРОНІКА

З Великої України

— Україна під загрозою голоду. «Вісті» з 9 січня с. р. наводять постанови пленуму ЦК КІІ(б)У відносно результатів минулої сільсько-господарської кампанії 1936 р., з яких свідчить, що та кампанія була зовсім вже не такою блискучою, як то було оголошувано попереду. З постанови виявляється, що майже вся кампанія складається з помилок. Головніші з них згідно, з постановою, такі:

«Недостатність збирання і вживання місцевого угноєння, нездатність вибирання відповідних систем сівозміну; дуже слабе використання тракторів; нездатність вести фінансове господарство колгоспів; низька врожайність майже у всіх областях України колгоспів, і т. д.»

Долучаючи до цієї постанови той факт, що большевики і досі не опублікували загальних цифрових результатів жнив 1936 року, можна вже з певністю сказати, що хлібне становище на Україні в цей час є що-найменше сумнівним.

Коли-ж до цього додати листи з України, які сигналізують неврожай в окремих областях і ту статистику, яку в грудневому числі за совітськими виданнями опублікувало «Знамя Росії»: «5.036 колгоспів України звільнено цілком од натурподатку, 4.000 зовсім звільнено од усіх податків і 6.000 колгоспів частково, од 40 відс. до 60 відс.» — то стане ясно, що за постановою пленума ЦК КІІ(б)У криються дебати з приводу значного неврожаю на Україні, який чого доброго може на весну набрати і розмірів голоду.

— «Крамора» в Академії Наук. «Вісті» з 29 грудня

1936 р. дають звіт з урочистого засідання Української Академії Наук у Києві і наводять промову президента її, проф. Богомольця, який заявив, що «і в нашій академії викрито злочинців; звичайно, їх вигнано і вони понесуть заслужену кару». Проте, як відомо, академія вже чистилася і перечистилася і лишилися в ній вже самі «пере-перечислені».

— Брак взуття на Україні. «Вісті» з 30 грудня 1936 р. втішаються тим, що в 1937 р. на Україні буде пошито 25 мільйонів пар чобіт, про те скільки було зроблено черевиків на Україні в 1936 році газета мовчить. Хоч про це проговорюється в тексті комунікату тим, що заявляє, що вже три роки, як не було продуковано на Україні черевиків для малих дітей.

З життя укр. еміграції

У Франції

— З життя Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції. В четвер 4 лютого с. р. Федерація Франц. Інвалідів запалювала вогонь на Могилі Невідомого Вояка. На цю церемонію запрошено було і наше Т-во, делегація якого була присутня з прапором. Підчас церемонії прапор тримав однорічник А. Корбелецький.

— Сходини Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції. Управа Т-ва вирішила влаштувати що-два тижні по неділям в помешканню Т-ва товариські сходини, на яких до розпоряджності гостей були б розваги, танці, дешевий буфет. Першою неділею призначено було неділю 7 лютого. Зібралось дуже багато гостей, які приємно прове-

ли час в товариській гутірці, в забавах. Підчас сходин з успіхом виступили п. п. Солонар та Топольський. Аюмпаніював ім п. Пономаренко. Окремо проспівали дуетом п. п. Очеретний та Шпаківський. п. Ковальський прочитав кілька старих українських анекдотів із «Золотої Грамоти» (1864 року). Буфет дав чистого доходу біля 110 фр. Наступні сходини — в неділю 21 лютого.

Управа Т-ва на цьому місці приносить щирю подяку всім тим, хто допоміг організації буфету.

— Я л и н к а д л я у к р а ї н с ь к и х д і т е й в Д і ж о н і . Цьогорічна українська ялінка в Дижоні носила певний репрезентаційний характер. Завдяки заходам Управи Громади, як саяю, так і ялінку було гарно оздоблено. О год. 4 пополудні маленьку, але пишно прибрану саяю було переповнено гістьми. Прийшлося зайняти для гостей і сумежну із саяєю кімнату.

Відкриваючи свято, голова Громади п. Ховхун звернувся до присутніх із поворічними привітанням. Мовою французькою п. Ховхун привітав гостей французьких та інших національностей, що завітали на вечірку.

Після роздачі дітям подарунків та солодощів, розпочався балъ для дорослих, підчас якого грала струнна оркестра під диригуванням п. Ховхуна. Було весело, затишно й приємно.

Управа Громади приносить свою щирю подяку за допомогу в оздобленні саяі та ялінки французжанам — M-lle Le Roux та M-lle Nezelof, та паніям — Германовичевій, Залевській та Рослій за розвагу дітеі.

— У к р а ї н с ь к а в и с т а в а в Л і о н і . В суботу, 26 грудня мин. року, Українським Аюаторським Гуртком при Українській Громаді в Ліоні виставлено було під режисурою п. Гусака драму в 5 діях Суходольського — «Хмара».

Вистава ця пройшла дуже добре на загальне задоволення всіх глядачів, як грою окремих артистів, так і всією постановкою в цілости. Щоб зрозуміти, яку працю

для цього приложив режисер п. Гусак, треба знати всі ті тяжкі умови життя, в яких перебувають члени Аюаторського Гуртка в Ліоні. Але всі труднощі було переборено успішно.

П. Жуківський в ролі батька, Кузьми Гордієнка, виявив надзвичайний талант та вміння провадити ролю. Пані Іванова в ролі Кудини була чудова. Пані Гусакіова, в ролі Настусі, показала не тільки добру гру, але, як і завжди, чарувала своїм приємним голосом. П. Ларіончук, в ролі Андрія Безрідного, грав дуже добре і показав, що як найліпше надається до подібних ролей. Надзвичайно добре провів ролю Семена Карого п. Губаренко. Треба відмітити добру гру пані Швецевої, що, не дивлячись на те, що майже не володіє українською мовою, ролю свою провела майстерно й викликала у публіки своєю грою цілком заслужені оплески. Великий успіх мав у глядачів п. Гончарів у ролі Ізраїля Халамайзера. Публіка кілька разів нагороджувала артиста гучними оплесками. Видно було, що глядачі залишилися дуже задоволені грою п. Кегутинського, в ролі робітника Грицька, що тако-ж зібрав часті оплески. Пані Ларіончукова в ролі Меланки, п. Василенко в ролі сліпого та старшини, п. Швець в ролі соцького — тако-ж добре провели свої ролі. Дуже добре пройшла народня сцена з піснями й танками.

За прекрасно виконані танці подяка належить балетмейстерові панові Ларіончукові. Треба побажати, щоб наш чудовий український танок ми могли бачити ще. Особливо добре танцювали — сини п. Ларіончука та маленька Наталочка, донька п. Бойка. Син п. Ларіончука особливоий успіх мав у танці соло — гопак.

Тако-ж усім артистам і режисерові треба щирю подякувати та побажати не переривати своєї праці, а працювати й далі для нових успіхів на наступних виставах.

Присутніми на цій виставі були і члени Гренобльської Громади. Пр.

У Польщі

— Свято Крут у Варшаві. 30 січня с. р. влаштувала Українська Студентська Громада у Варшаві скромну академію в 19-ту річницю українських Тернопилів — Крут. Академія відбулася у власному поміщенні УСГ при вул. Сенаторській. Програм свята складався з: промови п. Антонини Войтович, декламації віршу О. Стефановича, яку виконав студ. Холяк, та хорових виступів під проводом талановитого диригента студ. І. Ткачука.

— Реферат про українську архітектуру. 31 січня с. р., в помешканні УЦК, заходом українського мистецького гуртка «Спокій», у Варшаві відбулася на сходах Гуртка доповідь інж. архітектора Лесніда Маслова на тему «Короткий огляд української архітектури». Дбайливо опрацьований реферат викликав у присутніх надзвичайне зацікавлення, тим більше, що оживляли його світлин, перенесені прожектором на спеціально улаштований екран.

— Український Національний Хор ім. Лисенка під дир. С. Сологуба виступить з українськими піснями 15 лютого с. т. о год. 21.30 в варшавському радіо. Український Національний Хор вповні заслуговує на те, щоб усі українці послухали його мистецького співу.

— З життя Союзу Українок-Емігранток 20 січня с. р. відбулися чергові ширші сходи членів Союзу, на яких п. С. Лукасевичева подала огляд жіночої преси, а п. В. Завадська виголосила реферат на тему «Жінка в хліборобстві».

1 лютого с. р. в пом. Т-ва вчителів середніх та вищих шкіл відбулися вечерні, організовані Управами Союзу Українок і Т-ва «Українська Школа на еміграції». Вечерниці пройшли в милому настрою, а дохід з них призначено на користь «Української Школи на еміграції».

— З життя «Прометей».

тею». 21 січня с. р. в клубі «Прометей» у Варшаві відбувся реферат дир. мійського архиву п. А. Енглерта на тему «Про 1863 рік».

28 січня с. р. в клубі «Прометей» відбувся відчит ротм. Д. Шалікашвілі — «Військові традиції Кавказу».

— З життя Спілки Інженерів та Техників Українців-Емігрантів в Польщі. Серед організації української політичної еміграції у Польщі одно з чоловічих місць займає і «Спілка Інженерів та Техників Українців-Емігрантів у Польщі». Заснована в часі, коли молоді інженерні сили широким потоком опусkali стіни Української Господарчої Академії в Подєбрадах, Спілка в досить швидкому темпі розвивалася, еднаючи в собі, як місцеві фахові сили, так і тих, що закінчивши Подєбрадську Академію, повертали до Польщі. Для тих, що поверталися, Варшава на короткий час стає свого роду «етаповим пунктом», так само як колись в 1922-1924 роках для більшости студентів, перебуваючих тоді в таборах інтернування, в мандрівці по вищу освіту на західним «етаповим пунктом» була: еміграційна тоді, Українська Студентська Громада у Варшаві.

В тому періоді часу, часу доброї господарчої кон'юнктури Польщі, коли більшість членів Спілки досить легко вдавалося примістити на працю, Спілка не лише розвивалася кількістно, але й міцнішала організаційно, що раз, то в більшій мірі збільшуючи свій питомий тигар серед громадських і фахових організацій української еміграції у Польщі.

З'їзди членів Спілки, які що року відбувалися у Варшаві, були надзвичайно людні. Річні грошеві обороти Спілки замикалися сумами, що сягали багатьох тисяч золотих. В тому часі Спілка видавала свій журнал, створила кілька стипендій, які мали на меті допомогти українським студентам і досить часто нагадувала про своє існування щедрим дарами на різні еміграційні потреби.

Минали роки... Настали часи господарської депресії, яка посереднє відбилася і на активності життя багатьох еміграційних організацій. А з другого боку настали часи, коли українська справа на міжнародній арені чим раз, бо більш актуалізується, коли цілий світ стоїть неначе на вулкані, готовому що хвилі вибухнути новими подіями, які можуть принести і українському народові здійснення його віковичних прагнень до самостійного державного існування.

Настали часи, коли на українську еміграцію покладаються особливі завдання: бути готовим, бо на історичному годиннику України знову за п'ять дванадцять. В цій ситуації особливі завдання покладаються і на Спілку Інженерів та Техників Українців-Емігрантів у Польщі, як на організацію, яка об'єднує в собі ту частину нашої еміграції, що в технічній і господарській відбудові України може відіграти не останню роль і що до цієї ролі належно мусять бути приготовлена.

Як виглядає життя Спілки сьогодні? Відповіді на це питання пошукаймо в докладах і постановках останнього з'їзду членів Спілки, який під головуванням інж. С. Мамота 10 січня б. р. відбувся у Варшаві і на якому Управа Спілки, на чолі з її довголітнім головою д-ром А. Лукашевичем, здала вичерпуюче справоздання про життя і діяльність Спілки за минулий рік.

Останні роки в життя Спілки впровадили де-які зміни. Кількісний стан членів Спілки устатбувався вже на певній висоті. Розкидані по цілій Польщі і перебуваючи досить часто без праці, члени Спілки літаються з кожним грошем і кидуються подорож до Варшави більшість з них сьогодні вважає за люксус. А тому і з'їзди членів Спілки сьогодні бувають менш численні, ніж то було в минулих роках. Сьогодні зменшилися і грошеві обороти Спілки. Беручи під увагу зменшені заробітки своїх членів і досить значний відсоток безробіття серед них. Спілка вже в минулому

році до мінімуму обнизила розміри членських внесків, як тако-ж і інших грошових вимог до своїх членів. З моментом повстання Центрального Союзу Організацій Українських Інженерів на Еміграції, який розпочав видання свого власного органу, Спілка, стремлюючи до централізації праці в цьому напрямку, зліквідувала свою свою видавничу діяльність, яка становила поважний актив в її житті в минулих роках.

На останніх зборах Спілки ми побачили її хоч де-що і знесиленою довготривалою господарською кризою, але, як завжди, твердо і непохитно стоїть вона на старих позиціях УНР, міцною духом, свідомо своїх завдань і повною бажань життя і праці.

На з'їзді одногослосно та оваційно ухвалено було вітати Головного Отамана А. Лівницького і Уряд УНР на чолі з Головою Ради міністрів п. В. Прокоповичем. Карну і патріотичну відповідь було надіслано на привітання Військового Міністра ген. В. Сальського. Розуміння завдань, які в сучасний мент стоять перед українською еміграцією і з окрема перед науковими та технічними її кадрами, були підкреслені в багатьох промовах учасників з'їзду, як тако-ж і в привітаннях гостей, серед яких присутніми були директор Українського Наукового Інституту у Варшаві проф. О. Лотоцький, Голова Союзу Організацій Українських Інженерів на Еміграції інж. В. Іваніс, Голова Головної Управи МЦК М. Ковальський та ин. В цілій низці побажань з'їзду було зафіксовано стремління учасників з'їзду до інтенсифікації життя Спілки. Серед цих побажань належить згадати такі, як: організація систематичних сходів членів, програм яких мали б заповнити реферати на різні фахові теми, більш активна участь в працях економічного семінару при Українському Науковому Інституті у Варшаві, фіксування наукового доробку та фахового досвіду членів в цілях збереження його та утилізації на на рідному ґрунті та ин.

До Управи Спілки на майбутню

каденцію поновно обрано д-ра А. Лукашевича та інженерів Є. Гловінського, Д. Клекоцького, В. Соколовського та А. Марченкову.

І. Л.

— З життя Української Станиці в Каліші. 9 січня с. р. було влаштовано в Станиці різдвяну вечірку з ялинкою для дітей вояцтва.

На 18 год. зала станичного театру уже була опалена і відповідно пристосована для потреб вечірки, а посередині пишалася своїм нарядом гарна ялинка під ламу стелю. О год. 18.30 оркестра відкрила вечірку маршем, а діти й батьки заповнили салю. Затуманені злидями й холодом оченята у дітей прояснюються, а національні вбрання утворюють на зяті ще більше український настрої. Першим виступає дитячий шкільний хор під орудою учителя співів-соп. Терлецького. Діти добре виконують кілька колядок і щедрівок. Співаків змінює на сцені цілий ряд декламаторів од 4 до 14-літ. Яких лише перлів поезії не почула тут аудиторія з усг цих малих мистців... Були тут і слова батька Тараса, і заклики нашого, таки з Божої ласки Божої, поета Степана Кость-Костенка, і народня різдвяна творчість. Особливо відзначився 6-літній козарлюга, синок віломого артиста пор. Пашенківського. Після декламації діти бавляться навколо ялинки і їх по черзі частують у дитячому садку чаєм.

Далі виступає на сцену збірний станичний хор. Диригує пор. Процай. Хор прекрасно виконує 8 колядок і щедрівок. Знову дитячий хор, і на сцені нарешті появляється Дід-Мороз. Діти в захопленні. Він поволі роздає пакунки з го-тищами. Діти знову навколо ялинки. Грає оркестра і вони танцюють «метелиці», а Дід-Мороз оновідає групам, як «треба колядувати, святій вечір соблюдати, батька-матір шанувати» і як то воно діялось колись.

Присутніх дітей більше 200 душ, рахуючи в тому числі і дітей-гостей, що прийшли на свята з околиць місцевостей відвідати своїх земляків.

О г. 22 діти меншого віку неохоче ідуть спати, а доріст з години ще танцює.

Національні моменти вечірки, забарвлені ліричною формою, залишають у дітей, що позбавлені рідних стріх, прекрасне вражіння.

Цілком заслужена подяка і честь належить тим, що працювали над урядженням цієї вечірки — керовниці Дитячого садка п. Собковій і лекторові станичної школи п. під. Харитоненкові.

Т.

В Чехословаччині

— З поля шкільної статистики Українського Технічно-Господарського Інституту в Подєбрадах. За чотири роки (по 1. X. 1936 р.) до Інституту вступило на студії 664 особи. Студіючи один, а інші два, три й більше курсів на однім або кількох відділах Інституту, ці 664 особи зробили 892 студійних вписи. За 1-ий квартал біжучого шкільного року, в часі від 1-го жовтня до 31 грудня 1936 р., прибуло нових 85 осіб, котрі зробили 101 впис на студії.

Таким чином на 1 січня 1937 р. Інститут мав 993 вступних вписи від 749 осіб.

На поодинокі відділи, курси та окремі предмети за цілий час існування Інституту, вписалась така кількість студентів, зглядно курсантів :

Високошкільний Економічно-Кооперативний Відділ — 170, Висока Школа Політичних Наук (лише почалася) — 34, Високі Курси Громадської Агрономії (з осени відкриті) — 22, Курси Українознавства — 209, Курси Бухгалтерії — 71, Окремі курси Економічно-Кооперативного Відділу — 96, Окремі курси Агрономічно-Лісового Відділу — 147, Окремі курси Хемико-Технологічного Відділу — 244. Разом — 993.

Головний контингент студентів УТГІ дають рідні землі, а саме 75,1 відс. всього студентства в Інституті. Решта 24,9 відс. це емі-

гранти в різних країнах Європи, американських країнах та Азії. Серед емігрантів в європейських країнах головне місце займають емігранти у Франції (5.3 відс. з усього студентства УТГІ), а з американських країн на першій місці стоїть Канада (дала 10 відс. всієї кількості студентів УТГІ).

Бібліографія

— Новий і останній том історії М. Грушевського. В «Ділі» з 7 лютого знаходимо звістку про надмігильний пам'ятник М. Грушевського і літературну спадщину його. «В половині грудня 1936 року під роком видання 1937 випустила Академія Наук УССР десятий том, частину першу, Історії України-Руси Михайла Грушевського (роки 1657-1658) під редакцією доньки історика Катерини Грушевської. Книга видана у форматі великої вісімки і обіймає 393 сторінок. Зміст книги такий: I. Вибори гетьмана й митрополита. Оформлення шведсько-українського союзу. II. Опозиція Січі і бунт Пушкаря, відновлення кримсько-українського союзу. III. Конфлікт з Москвою і гадяцька унія. Книга написана на основі свіжого матеріалу — основно, стисло, з'ясовує багато темних питань і сконструована таким робом, що кожний про дане питання сам може виробити собі власну думку.

Як чули, Михайло Грушевський залишив у рукописі кілька томів історії української літератури до 1848 року та багато нарисів і більшу повість, якої центральною фігурою є Іван Котляревський. Як бачимо, великий історик не спочив у Москві і серед важких умов працював пером, як ніхто з нас. Київська Академія Наук має намір видати друком літературну спадщину Михайла Грушевського. Щоб це сталося тільки як найскоріше.

† Лідія з Драгоманових Шишманова спочила на віки 7 лютого в Болгарії в Софії. Покійна, дочка славнозвісного українського діяча Михайла Драгоманова, була замужем за відомим проф. Шишмановим, першим послом Болгарії на Україні. Вона являлася живим зв'язком між двома братніми народами: болгарським і українським. Багатий архив покійного батька свого, вельми цінний для історії українського руху останнім десятиліттям, відступила вона Українському Науковому Інституту у Варшаві, а частину Російському Архиву в Празі. Схиляємося чолом перед свіжою могилою, складаючи співчуття родині.

† Підполк. Леонід Крамаревський. 15 січня с. р. З Залізної дивізії ховала на українському військовому кладовищі в Щепьорні свого старшого вояка — підполковника Леоніда Олександровича Крамаревського, що помер в Українській Станції біля Каліша 14 січня о г. 5.30.

Походив Покійний з с. Іванькове, Переяславського пов. на Полтавщині. Народився в 1884 р. Скінчив Переяславську гімназію і Віленську військову школу. У Світову війну був кілька раз раниений. З січня 1916 р. був лектором Віленської військової школи (тоді в Полтаві). Інтелігентний, вихований, скромний. Останню його рису найбільше характеризує факт, що, маючи рангу підполковника російської служби, до Української Армії він вступив на посаду, і то на власне бажання, лише чотового. В боях і в житті був зразковим українським старшиною. Наслідком тяжких життєвих умов у Станції захворів на сухоти, що й загнало його в могилу. Вірки були: від 3-ої Залізної дивізії, від булавних старшин Станції і від вояків-інвалідів.

НОВІ КНИЖКИ І ЖУРНАЛИ

- «Змаг» спортовий тижневик. Рік I. ч. I. Перемішль.
 - «Історія Української культури». Видання Івана Тиктора — «Історична Бібліотека». Зшиток V. Лютий 1937. Львів.
 - «Наша Батьківщина», орган Українського Краєзнавчо-Туристичного Товариства «Плай». ч. I. Січень 1937. Рік перший. Львів.
 - Життя і Знання — ілюстрований популярно-науковий журнал-місячник. Ч. 2, лютий 1937. Львів.
 - Назустріч, література, мистецтво, наука, громадське життя. Ч. 3 (75), 1 лютого 1937. Львів.
 - Жіноча Доля, часопис для українського жіноцтва. Ч. 3, 1 лютого 1937. Коломия.
 - Пробоєм, часопис підкарпатської молоді. Ч. 1 і 2, січень і лютий 1937. Прага.
 - Українське Слово, ч. 3 (189), 21 і 28 січня 1937. Ужгород.
 - Український Тиждень, ч. 6 (208), 1 лютого 1937. Прага.
 - Рідна Мова, науково-популярний місячник, присвячений вивченню української мови. Ч. 2 (50), лютий 1937. Жовква.
 - Маньджурський Вістник, ч. 4 (174), 24 січня 1937. Харбін.
-

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНИКУМ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

З метою дати фахову освіту особам, які бажають набути відповідного знання для праці в царині сільсько-господарської промисловости, Українській Технично-Господарській Інститут позаочного навчання в Подєбрадах організував Техникум Сільсько-Господарської Промисловости, навчання в якому починається 1-го квітня 1937 року.

Навчальну програму на Техникумі складено в такий спосіб, щоб, користуючись позаочною методою навчання, слухачі набули відповідного знання, потрібного не тільки для одержання праці на фабриках, а тако-ж — і для закладення своїх власних невеличких підприємств, або — керування підприємствами, заснованими

на кооперативних підвалинах. Ці фахові знання подаються в різноманітних галузях сільсько-господарської промисловості, щоб тим самим дати слухачам як найбільше можливості підшукати собі працю або створити свій власний варстат праці. При чім головну увагу звернено на дрібні галузі промисловості, які провадяться на сільсько-господарській сировині або призначені для потреб сільсько-господарських продуцентів.

Програм Техникуму складається із 32 окремих, конспективно написаних предметів, із яких 19 фахових, а саме: 1) млинарство, 2) цукроварство, 3) виріб крохмалю, 4) броварство, 5) гуральництво, 6) винарство, 7) оцтарство, 8) гарбарство та кулінарство, 9) вироблення масла та сирів, 10) вироблення марганцину та свічок, 11) олійництво, 12) миловарство, 13) консервація та перероблення садовини й гоородини, 14) штучні гноїва, 15) холодильна справа, 16) фабрикація цегли та дахівки, 17) бетонові вироби в сільському господарстві, 18) добування етерових олій, 19) виріб фарб. Решта складає групу допомагаючих предметів необхідних для опановання певної галузі фаху або ознайомлення з технічним уладженням та комерційним веденням підприємства, а саме: 1) математика, 2) хемія неорганічна, 3) хемія органічна, 4) технологія води, 5) креслення, 6) машинознавство, 7) будівництво, 8) практична електротехніка, 9) теорія кооперації, 10) політична економія, 11) рахівництво, 12) калькуляція, 13) складання кошторисів.

Навчання на Техникумі триває 1 семестри (два роки).

Фахові науки на Техникумі триває 4 семестри (два роки).

Фахові науки на Техникумі викладають п. п. професори Української Господарської Академії та фахівці практики із різних галузей.

На Техникум можуть вступати особи не молодше 17 років з освітою, яка відповідає не менше 4 клас гімназії або подібної школи.

Особі, що закінчать Техникум та складуть іспити, дістануть диплом та звання: «технік сільсько-господарської промисловості».

Докладні проспекти з програмою, студійними правилами і таксами шкільних оплат висилаються безплатно на писемне жадання. Звертатись на адресу: Ukrajinsky Technicko-Hospodarsky Institut. P o d e b r a d y . Zamek. Tchechoslovaquie.

Т р и з у б

тижневик політики, культури, громадського життя та мистецтва, заснований р. 1925 Симоном Петлюрою, виходитиме в 1937 році по-старому і за участі тих самих співробітників.

Запрошено тако-ж до співучасті нові видатні літературні сили.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА 1937 РІК

У Франції на рік -- 60 фр., на півроку -- 30 фр., на три місяці -- 15 фр.
на один місяць -- 6 фр.

	1 рік	½ року	3 місяці	1 міс.	Окр. чис.
ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА	80 к. ч.	40 к. ч.	20 к. ч.	10 к. ч.	3 к. ч.
ПОЛЬЩА	18 зол.	10 зол.	5 зол.	2 зол.	0,60 зол.
РУМУНІЯ	500 лейв	300 лейв	150 лейв	50 лейв	20 лейв
НІМЕЧЧИНА	12 мар.	6 мар.	3 мар.	2 мар.	0,50 мар.
СПОЛ. ШТАТИ П. А.	3 дол.	1,5 дол.	1 дол.	0,40 дол.	0,10 дол.
КАНАДА	3 дол.	1,5 дол.	1 дол.	0,40 дол.	0,10 дол.
БЕЛЬГІЯ	20 бельг.	10 бельг.	6 бельг.	2 бельг.	0,60 б.
БОЛГАРІЯ	200 лев	100 лев	50 лев	18 лев	5 лев
ЮГОСЛАВІЯ	100 дин.	50 дин.	25 дин.	10 дин.	2,50 дин.

У Парижі набувати в книгарні В. Поволоцького, 13 rue Bonaparte, Paris 6

В СПРАВАХ УКРАЇНСЬКОЇ МІСІ У ФРАНЦІ І ВІДДІЛУ ОПІКУВАННЯ ПРИ НІЙ

п. І. Косенко приймає в Українській Бібліотекі ім. С. Петлюри в Парижі (41, rue de La Tour d'Auvergne, Paris 9) що дня од год. 4 до 6 веч., крім неділя і понедінків.

Б Ю Р А

Генеральної Ради Союзу Українських Емігрантських
Організацій у Франції

і

Товариства бувших Вояків Армії УНР у Франції

містяться : 248, rue S-t Jacques, Paris 5.

Телефон — Odéon 15-08.

Автобуси — AA, AA-bis, H, H-bis, S, W, AR, 8, 25, 86, 93.

Метро — Cluny, Odéon, Raspail, Vavin, N.-D. de Champs, Monge.

Всю кореспонденцію для Генеральної Ради і Військового Товариства належить надсилати на цю адресу.

Редакція і адміністрація : 41, rue de La Tour d'Auvergne, Paris 9
Tél., TRUdaine : 53-36

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Редагує -- Комітет. Адміністратор : Іл. Косенко

Le Gérant : M-me Perdritzet.